

اثر بخشی آموزش مبتنی بر شیوه‌ی راند رایین بر رشد خلاقیت نوشتاری و بهبود نگرش دانش‌آموزان به درس انشاء علی عبدی^۱، گلاله پرویزی^۲

چکیده

این مطالعه با هدف بررسی و تعیین نقش آموزش مبتنی بر شیوه‌ی راند رایین بر رشد خلاقیت نوشتاری و بهبود نگرش دانش‌آموزان به درس انشاء صورت گرفت. طرح پژوهش از نوع شبه آزمایشی با گروه‌های نامعادل و از طرح پیش‌آزمون-پس‌آزمون و گروه کنترل استفاده شد. ۵۱ نفر دانش‌آموز پایه ششم در دو کلاس از پیش سازمان یافته و به شیوه‌ی نمونه‌ی در دسترس انتخاب شدند. برای جمع‌آوری داده‌ها از چک لیست خلاقیت نوشتاری ۲۲ گویه‌ی ای سعیدی حیدرآبادی (۱۳۹۲) و آزمون محقق ساخته نگرش به درس انشاء استفاده گردید. جهت تحلیل داده‌های آماری از تحلیل کوواریانس یک متغیری (ANCOVA) استفاده شد. یافته‌های پژوهش نشان داد که دانش‌آموزانی که از طریق شیوه راند رایین آموزش دیده بودند نمره خلاقیت نوشتاری بالاتری در مقایسه با دانش‌آموزان آموزش دیده با روش تدریس سنتی داشتند. همچنین یافته‌ها نشان داد که دانش‌آموزانی که از طریق شیوه راند رایین آموزش آموزش دیده بودند نگرش مثبت‌تری به درس انشاء داشتند. می‌توان نتیجه گرفت که به کارگیری شیوه راند رایین به عنوان یک روش آموزش مشارکتی و فعال، می‌تواند خلاقیت نوشتاری دانش‌آموزان و نگرش آنها به درس انشاء را افزایش داد.

کلید واژه‌ها: خلاقیت نوشتاری، نگرش به درس انشاء، شیوه راند رایین، روش سنتی.

پدیرش مقاله: ۱۳۹۵/۳/۱۱

دریافت مقاله: ۱۳۹۴/۱۰/۱۵

۱. استادیار و عضو هیئت علمی گروه علوم تربیتی دانشگاه پیام نور (نویسنده مسئول) ali_abdi2004@yahoo.com

۲. دانشجوی کارشناسی ارشد تکنولوژی آموزشی دانشگاه آزاد اسلامی واحد کرمانشاه golale2012@yahoo.com

مقدمه

تربیت و پرورش افراد خلاق، متفکر و مولد، محور هدف‌های آموزش و پرورش امروز است. به این منظور نوآوری در برنامه، محتوا، روش آموزش و ارزش‌یابی امری اجتناب‌ناپذیر است. در راستای این نوآوری، طراحی آن نوع برنامه درسی که بر اقدامات زایش تفکر و اگراییزاید و خلاقیت دانش‌آموزان را رشد دهد، از گام‌های اساسی محسوب می‌شود (نوروزی، ۱۳۸۴: ۵۳). از جمله‌ی دروسی که زمینه‌ی بروز خلاقیت و فضایی برای اندیشیدن و ترکیب اندیشه‌ها و دستیابی به سطوح بالای یادگیری برای دانش‌آموزان است، درس انشاست. در این درس، دانش‌آموزان باید بتوانند پایه‌های اولیه توسعه در نوشتن را به منظور برقراری ارتباط ایده‌های خود به طور مؤثر پیدا کنند. اما بسیاری از دانش‌آموزان در نوشتن ضعیف‌اند به گونه‌ای که ارزیابی ملی پیشرفت نوشتن در سال ۲۰۰۷، نشان می‌دهد تنها یک سوم از دانش‌آموزان توانایی مناسبی در نوشتن دارند (گراهام و همکاران^۱، ۲۰۱۲) و این ضعف به عقیده‌ی بسیاری از محققان، به دلیل عدم آموزش نگارش در مدارس است (هامی^۲، ۲۰۱۱). نگارش در دنیای امروز به عنوان وسیله تفکر، بیان و مهم‌ترین وسیله ارتباطی و اطلاع‌رسانی می‌باشد و تاثیر بسزایی در زندگی فردی و اجتماعی انسانها و پیشبرد فرهنگ و تمدن بشری دارد. به همین دلیل امروزه در مدارس و دانشگاه‌های بسیاری از کشورها، برنامه نگارش در همه دروس به اجرا در می‌آید (دری، ۱۳۷۸، ص ۱). نوشتن پایه اساسی برای موفقیت در دروس دیگر است و بی‌نظمی و اختلال در نوشتن، به طور کلی باعث می‌شود که شخص در دروس دیگر نیز به همان اندازه دچار مشکل بشود (آکایا و کیرمیزی^۳، ۲۰۱۰). یکی از مهمترین دلایل عدم توانایی در نوشتن آن است که کار نوشتن هنوز هم در مدارس ما بر اساس روش‌های سنتی انجام می‌شود. مشکلات موجود در شیوه‌های فعلی آموزش انشاء را می‌توان در مواردی چون، ناآگاهی دانش‌آموزان از اهداف درس انشاء، عدم یاددهی مراحل انشا نویسی توسط معلمان، عدم جذابیت کلاس‌های انشاء، ارزش‌یابی نامناسب درس انشاء، تعیین موضوع انشا توسط معلمین، اختصاص زنگ انشا به جبران ضعف دروس دیگر (دری، ۱۳۸۷، ص ۱)، مشکلات دستوری و ناتوانی در سازمان دهی متن

^۱ . Graham at al

^۲ . Hami

^۳ . Akkaya & Kirmizi

نوشتاری، کوتاهی جملات و متن، فقدان محتوای غنی در متن، جملات ناتمام و استفاده از کلمات محاوره‌ای (سیف نراقی و میرمهدی، ۱۳۸۲: ۷۵)، آموزش ناکافی دبیران در ارتباط با تدریس انشا، جدی تلقی نشدن تدریس درس انشاء از سوی دبیران، و جدی تلقی نشدن درس انشاء توسط دانش‌آموزان (کاظم پور، ۱۳۸۲: ۵)، مشکلات ساختاری، مشکلات اجرایی، مشکلات تدریس و راهنمایی و انتخاب موضوع، مشکلات مربوط به نوشتن و مشکلات مربوط به تدریس و مشکلات آموزشی (الهام پور، ۱۳۸۴) خلاصه کرد. این در حالی است که انشاء و نگارش نیازمند جنبه‌ای از خلاقیت است که خلاقیت نوشتاری^۱ نامیده می‌شود. خلاقیت نوشتاری، شکلی از بیان هنری، ترسیم تخیلی برای انتقال معنا با استفاده از تصاویر، روایت و درام است (اورسون^۲، ۲۰۰۷) و در دوره‌ی ابتدایی هدف از نگارش خلاق، نگارش به گونه‌ای است که فراگیران بتوانند وقایع را در شیوه‌ای تخیلی به منظور تحریک احساسات بنویسند. جان بین (۱۹۹۸) ادعا می‌کند که برای نوشتن خوب و خلاقانه، نیاز هست که افکار متفاوت دانش‌آموزان در یک سیر منطقی به هم پیوندند. لذا، ادبیات نوشتاری برای هر یک از ما مهم است زیرا کمک می‌کند تا ایده‌هایمان را به اشتراک بگذاریم و تفکرمان را قوی سازیم (جان بین^۳، ۱۹۹۸). با این وجود، آنچه که مسلم است این است که شیوه‌های فعلی آموزش انشا در مدارس ما، توانایی پاسخگویی به نیازهای واقعی دانش‌آموزان به منظور ارائه‌ی یک نوشتار خلاق را ندارند لذا، لازم است که شیوه‌های جدیدی از آموزش در این درس به کار گرفته شود. اما در انتخاب شیوه‌ها نیز باید علاقه و میل دانش‌آموزان مدنظر باشد. چرا که افراد به طور طبیعی جذب چیزهایی می‌شوند که مورد علاقه‌ی آن‌ها باشد. دانش‌آموزان نیز به طور طبیعی در پی علایق شخصی خود هستند. مشاهدات ساده‌ی آن‌ها در یافتن علایق خود، پایه و اساس نوشتن خلاق است. کن ماکروری (۱۹۸۰) نظریه‌پرداز مشهور حوزه نگارش، معتقد است که فعالیت‌های نوشتن باید بر اساس علایق دانش‌آموزان باشد به گونه‌ای که آموزش بتواند نتایجی از نیازهای طبیعی دانش‌آموزان، به بار آورد. نوشتن اکتشافی آغاز فرآیند نوشتن خلاق است. اگر چه که نوشتن اکتشافی فعالیتی زمان بر است، اما یک بار تسلط در آن ابزار قدرتمندی برای تمرکز ذهن

---

^۱ . creative writing

^۲ . Orson

^۳ . John Bean

بر روی یک مشکل و تحریک فکری است (بکارز و همکاران^۱، ۲۰۰۲). بنابراین رساندن دانش‌آموزان به مرحله‌ی نوشتن خلاق مستلزم به کارگیری روش‌های نوین آموزشی برای نوشتن است. از جمله‌ی روش‌هایی که دارای جذابیت‌های خاصی در نگارش است، روش آموزش انشاء بر اساس تکنیک راند رایین است. الگوی آموزش راند رایین در وهله‌ی اول یک روش بارش مغزی است که در آن دانش‌آموزان با جزئیات دقیق، توضیح، ارزیابی و یا سؤال از ایده‌ها، ایده‌هایی را تولید می‌کنند به این صورت که اعضای گروه به نوبت به پاسخ به یک سؤال با کلمه، عبارت و یا جملات کوتاه می‌پردازند و این چرخه تا تکمیل شدن فرآیند آموزش ادامه دارد (بارکلی و همکاران^۲، ۲۰۱۲). استفاده از این روش در درس انشا از چند جهت دارای اهمیت است: نخست اینکه یکی از عناصر اساسی خلاقیت «تخیل» است و از آنجایی که در نگارش خلاق بر اساس این روش هر کسی بر اساس خیال خود به نوشتن متن می‌پردازد، این می‌تواند پرورش دهنده خلاقیت دانش‌آموزان در نگارش باشد. همچنین یکی از ملاک‌های انشای خوب انسجام و پیوستگی مطالب و رعایت توالی مناسب آنهاست که در این شیوه از آنجا که متن و نوشته دانش‌آموزان به چرخش در می‌آید، دانش‌آموزان باید به سرعت بر اساس مطالب قبلی، ایده‌های جدید تولید کنند و مطالبی در عین حال مرتبط بنویسند و این می‌تواند تقویت‌کننده مهارت دانش‌آموزان در رعایت این ملاک باشد. از مزایای دیگر این روش، ایجاد شور و علاقه در ضمن کار و لذت بردن دانش‌آموزان از نوشتن است و نهایتاً اینکه دانش‌آموزان در انتهای کار با مشاهده مطالب نوشته شده توسط هم‌کلاسی‌هایشان، به تفاوت افکار و ایده‌ها و راه‌های دگر اندیشیدن پی می‌برند (همان).

مطالعات انجام شده نیز بیانگر این آن است که استفاده از این روش در بهبود مهارت نوشتاری دانش‌آموزان موثر است. ستیانینگز در مطالعه‌ای به بررسی اثربخشی تکنیک راند رایین بر آموزش نوشتن متن‌های توصیفی در دانش‌آموزان کلاس هفتم پرداخت. نتیجه مطالعه نشان داد که روش آموزش مبتنی بر تکنیک راند رایین بر مهارت‌های نوشتاری توصیفی دانش‌آموزان مؤثر است (استیانینگز^۳، ۲۰۱۳). دتاپراتیو^۴ (۲۰۱۳) در مطالعه‌ای به مقایسه‌ی تأثیر دو تکنیک

^۱ Bekurs at al

^۲ Barkley at al

^۳ Setyaningsih

^۴ Detapratwi

تیمی-زوجی-انفرادی و تکنیک راند رابین، بر بهبود توانایی نوشتن دانش‌آموزان کلاس هفتم در نگارش یک متن توصیفی پرداخته است. نتایج پژوهش او بیانگر آن بود که هر دو روش بر ارتقاء سطح مهارت‌های نوشتاری دانش‌آموزان به شکل معناداری مؤثر بوده است. لیائو و چانگ^۱ (۲۰۱۱) در مطالعه‌ای تأثیر یادگیری مشارکتی بر خلاقیت نوشتاری دانش‌آموزان دبستانی به این نتیجه رسیدند که یادگیری مشارکتی می‌تواند خلاقیت نوشتاری دانش‌آموزان را افزایش دهد و سبب بهبود نگرش دانش‌آموزان به درس انشا شود. احمدی و امامقلی زاده کنجی (۱۳۹۳) در مطالعه‌ای به بررسی کاربرد روش‌های فعال در آموزش انشا پرداخته‌اند. نتایج مطالعه‌ی آنان نشان داد که روش فعال نسبت به روش سنتی منجر به کاهش خطا و بهبود انشانویسی دانش‌آموزان می‌شود ضمن اینکه پیشرفت انشای دانش‌آموزان دختر و پسر در روش فعال یکسان است. سعیدی حیدرآبادی (۱۳۹۲) در مطالعه‌ای به بررسی تأثیر آموزش نگارش خلاق به روش 5E در کلاس درس انشا بر پرورش خلاقیت نوشتاری دانش‌آموزان پایه ششم ابتدایی پرداخته است. نتایج پژوهش او نشان داد که در مؤلفه‌های خلاقیت ادبی، انضباط نگارشی، سازماندهی و طراحی مناسب، بهره‌گیری از اندوخته‌های علمی، و خلاقیت نوشتاری کلی، عملکرد گروه‌های آزمایشی بالاتر از گروه کنترل بود.

با توجه به مبانی نظری و نتایج پژوهش‌های انجام شده و به عقیده‌ی بسیاری از پژوهشگران، از آنجا که نوشتن یک فرآیند اجتماعی و شناختی با ساختاری پیچیده است، بهتر است که آموزش آن نیز بر اساس فعالیت گروهی و جمعی ارائه گردد تا به مرور دانش‌آموزان توان کافی در این زمینه بیابند (هامی، ۲۰۱۱). بر این اساس مسأله اساسی این پژوهش این است که به کارگیری شیوه‌ی آموزشی راند رابین^۲ که شیوه‌ای مبتنی بر مشارکت گروهی و هم‌افزایی است، در تدریس انشا، تا چه اندازه می‌تواند بر خلاقیت نوشتاری دانش‌آموزان و نگرش آنان نسبت به درس انشا مؤثر باشد؟

فرضیه‌های پژوهش

۱. آموزش به شیوه‌ی راند رابین بر رشد خلاقیت نوشتاری دانش‌آموزان تأثیر دارد.
۲. آموزش به شیوه‌ی راند رابین بر بهبود نگرش دانش‌آموزان نسبت به درس انشا تأثیر دارد.

¹ Liao & Chung

² Round Robin

روش تحقیق

با توجه به اینکه هدف از پژوهش حاضر، بررسی اثربخشی آموزش مبتنی بر شیوه‌ی راند رابین بر رشد خلاقیت نوشتاری و بهبود نگرش دانش‌آموزان به درس انشاء می‌باشد، پژوهش حاضر از لحاظ هدف جزء پژوهش‌های کاربردی و از لحاظ اجرا جزء پژوهش‌های آزمایشی از نوع شبه آزمایشی می‌باشد. طرح پژوهشی حاضر، طرح دو گروهی ناهمسان با پیش‌آزمون-پس‌آزمون می‌باشد. شکل طرح مورد نظر در زیر نشان داده شده است:

جدول ۱. روش شبه آزمایش با طرح پیش‌آزمون و پس‌آزمون و گروه کنترل

پس‌آزمون	متغیر مستقل	پیش‌آزمون	گروه
T ₂	X	T ₁	آزمایش
T ₂	--	T ₁	کنترل

جامعه‌ی آماری این پژوهش شامل کلیه‌ی دانش‌آموزان دختر پایه ششم ابتدایی شهر کامیاران در سال تحصیلی ۹۳-۹۲ بود. نمونه آماری مورد مطالعه در این پژوهش نیز شامل ۵۱ نفر از دانش‌آموزان جامعه‌ی آماری بودند که (۲۵ نفر در گروه آزمایش و ۲۶ نفر در گروه کنترل) قرار گرفته‌اند. انتخاب این افراد با توجه به الزام پژوهشگر به انتخاب گروهی دانش‌آموزان در قالب کلاس‌های درسی و با توجه به اینکه امکان انتخاب فردی دانش‌آموزان میسر نبوده است بر اساس روش «نمونه‌های در دسترس» صورت گرفته است. بعد از انتخاب گروه‌های آزمودنی، بر اساس اصل انتساب تصادفی هر یک از گروه‌های انتخاب شده به یکی از گروه‌های آزمایش و کنترل اختصاص داده شدند. ابزارهای جمع‌آوری داده‌ها در این پژوهش عبارتند از: الف- **چک لیست خلاقیت نوشتاری:** به منظور اندازه‌گیری میزان خلاقیت نوشتاری دانش‌آموزان، از چک لیست خلاقیت نوشتاری تهیه و اعتباریابی شده توسط سعیدی حیدرآبادی (۱۳۹۲) استفاده گردد. این ابزار یک چک لیست ۲۲ گویه‌ای است که خلاقیت نوشتاری را به شکل کلی آن و همچنین در ۶ بعد خلاقیت ادبی، انضباط نگارشی، سازماندهی و طراحی مناسب، سازماندهی منطقی افکار و ارائه اندیشه‌های سطح بالا، بهره‌گیری از اندوخته‌های علمی و استفاده از فرهنگ شخصی و بومی، مورد ارزیابی قرار می‌دهد. این چک لیست توسط سعیدی حیدرآبادی (۱۳۹۲) از نظر روایی محتوایی و صوری با همکاری تعداد ۵ نفر از دبیران با سابقه و دارای مدرک کارشناسی ارشد در رشته‌ی ادبیات، تأیید روایی گردیده است. به منظور بررسی پایایی این چک لیست با استفاده از آزمون آلفای کرونباخ و با استفاده از تصحیح انشاهای یک

دانش آموز در سه موضوع مختلف توسط ۲۵ معلم مقطع ابتدایی، صورت گرفته است. نتایج این بررسی برای هر یک از سه موضوع انشایی شامل انشای توصیفی (۰/۷۲)، انشای داستانی (۰/۸۱) و برای انشای خاطره نویسی (۰/۷۶) گزارش شده است. نتایج این بررسی نشان دهنده‌ی آن است که ابزار مورد نظر از پایایی خوبی برخوردار بوده و تمام ضرایب گزارش شده از حد بحرانی ۷۰ درصد بالاتر می‌باشد (سعیدی حیدرآبادی، ۱۳۹۲). در این مطالعه نیز به منظور بررسی پایایی ابزار از روش بازآزمایی با فاصله‌ی زمانی ۱۵ روزه و با بررسی انشای ۱ دانش آموز توسط ۲۵ نفر از معلمان مقطع ابتدایی صورت گرفته و سپس ضریب همبستگی بین داده‌های دو بار تصحیح انشا با فاصله‌ی زمانی ۱۵ روزه بر اساس ضریب همبستگی پیرسون محاسبه گردیده است. این ضریب برای چک لیست مذکور ۰/۸۶ بوده و بیانگر پایایی بالا و مناسب ابزار مورد نظر می‌باشد. **ب- آزمون نگرش به درس انشاء:** به منظور سنجش نگرش دانش آموزان نسبت به درس انشاء نیز از یک پرسشنامه‌ی محقق ساخته استفاده گردید که نگرش دانش آموزان نسبت به درس انشاء را مورد ارزیابی قرار می‌دهد. این پرسشنامه در طیف پنج سطحی لیکرت (از خیلی کم تا خیلی زیاد)، نگرش دانش آموزان را مورد ارزیابی قرار می‌دهد. تعداد گویه‌های ارائه شده در این پرسشنامه ۵۰ گویه می‌باشد که دانش آموز با خواندن هر گویه، میزان موافقت خود را با موضوع مطرح شده با انتخاب گزینه‌های خیلی زیاد تا خیلی کم مشخص می‌کند. تعدادی از سؤال‌ها به صورت منفی طراحی شده و در نمره گذاری به صورت معکوس نمره دهی می‌شوند. روایی این پرسشنامه توسط دو نفر از اساتید روان شناسی تایید گردید. به منظور تعیین پایایی نیز از روش آزمون مجدد با فاصله‌ی زمانی ۱۰ روز و با اجرا بر روی تعداد ۵۰ نفر از دانش آموزان جامعه‌ی مورد مطالعه استفاده شد. بعد از اجرای پرسشنامه و تکمیل آن توسط افراد مذکور، میزان همبستگی داده‌های دو آزمون بر اساس ضریب همبستگی پیرسون محاسبه گردید. این ضریب برابر ۰/۸۱ و نشان دهنده‌ی پایایی بالای ابزار مذکور است.

به منظور اجرای پژوهش در ابتدا بعد از تعیین مسأله‌ی موجود که با استفاده از مطالعه‌ی منابع مرتبط با انشاء و نگارش خلاق در مدارس و بر اساس تجربیات آموزشی پژوهشگر و همچنین دیگر معلمان همکار در مقطع ابتدایی تعیین و تبیین گردیده است. مطالعات ابتدایی در مورد شیوه‌ی آموزشی راند رابین و همچنین نگارش خلاق با استفاده از منابع داخلی و خارجی به عمل آمد. سپس بعد از تعیین گروه‌های آزمودنی، و تعیین دو گروه آزمایش و گروه کنترل برای

مطالعه، نمونه‌های مورد نیاز به شیوه‌ی نمونه‌گیری در دسترس انتخاب و گروه‌های آزمایش و کنترل مشخص شدند. در ابتدا ابزار اندازه‌گیری متغیرهای مورد مطالعه بر اساس اهداف پژوهش، در دو بخش تعیین میزان خلاقیت نوشتاری دانش‌آموزان و همچنین میزان نگرش آنان نسبت به درس انشا، تهیه و از نظر روایی و پایایی مورد بررسی و تأیید قرار گرفت. همچنین به منظور همسان‌سازی گروه‌های مورد مطالعه در متغیرهای مورد نظر و تعیین وضعیت فراگیران از نظر میزان برخورداری از متغیرهای مورد بررسی، پرسشنامه‌ی نگرش سنج به عمل آمد و از آنان خواسته شد تا نسبت به نوشتن انشایی اقدام نمایند. سپس پرسشنامه‌ها و اوراق انشای فراگیران گردآوری و مورد ارزیابی قرار گرفته و بعد از ثبت نمرات، افراد بسیار ضعیف و بسیار قوی از گروه حذف گردیدند. به دنبال اجرای پیش‌آزمون (آزمون خلاقیت نوشتاری و آزمون نگرش به درس انشاء) شرایط لازم برای مداخله و کاربندی متغیرها فراهم و به منظور اجرای طرح برای هر یک از گروه‌های آزمودنی، ۱۵ جلسه‌ی آموزشی در نظر گرفته شد. شیوه‌ی اجرا در هر یک از گروه‌های مورد مطالعه به شرح زیر می‌باشد:

گروه آزمایش: در این گروه در هر مرحله‌ی آموزشی و در هر یک از جلسات آموزشی، در ابتدا دانش‌آموزان در گروه‌های سه نفری گروه‌بندی می‌شدند. سپس توسط یکی از دانش‌آموزان کلاس، جمله‌ی استارتر یا به اصطلاح جمله‌ی «شروع‌کننده» بر روی تابلو کلاس نوشته می‌شد. این جمله، جمله‌ای از ابتدای یک داستان خیالی بود که توسط یکی از دانش‌آموزان بر روی تابلو کلاس نوشته می‌شد. بعد از نوشتن جمله، از دانش‌آموزان گروه‌های مختلف خواسته می‌شد تا به صورت انفرادی یا به صورت اشتراکی نسبت به نوشتن ادامه‌ی داستان اقدام نمایند و داستان را در یک پاراگراف ۳ خطی ادامه دهند. به دنبال آن از دانش‌آموزان خواسته می‌شد تا برگه‌هایشان را (در صورت انفرادی بودن) به شکل درون‌گروهی و در صورت (اشتراکی بودن) به صورت میان‌گروهی به چرخش درآورند و برگه‌هایشان را در اختیار سایر افراد قرار دهند. (برای مثال اگر گردش به چپ را انتخاب کنید، هر کسی برگه‌اش را به سمت چپی‌اش می‌دهد). به دانش‌آموزان مقداری زمان داده می‌شود تا برگه‌ای که به دستشان رسیده است را بخوانند. سپس مرحله دوم شروع می‌شود. در مرحله دوم نیز سه دقیقه زمان داده می‌شود و دانش‌آموزان ادامه‌ی متنی که دوستشان و یا گروه‌های دیگر نوشته بودند را می‌نوشتند. بعد از گذشت سه دقیقه دوباره برگه‌ها به چرخش در می‌آید و هر کس متن نوشته شده توسط دو نفر

قبلی را مطالعه می‌کند و راند سوم شروع می‌شود. در این مرحله نیز سه دقیقه زمان داده می‌شود تا دانش‌آموزان متن را کامل کنند. در پایان برگه اولیه هر کس به خود او داده می‌شد و با خواندن داستان متوجه مقدار تغییر متن می‌شد. سپس از فرد فرد افراد خواسته می‌شد تا پای تابلو آمده و انشای خود یا گروه شان را با صدای بلند بخوانند و از سایر گروه‌ها و افراد خواسته می‌شد تا در مورد انشای مزبور، نظرات خود را بیان نمایند.

گروه کنترل: در این گروه آموزش انشا به روش مرسوم و معمول مدارس صورت می‌گرفت. بدین صورت که معلم بعد از ورود به کلاس در هر جلسه از دانش‌آموزان می‌خواست تا با انتخاب یک موضوع، به صورت فردی یا گروهی در مورد آن انشا بنویسند و بعد از اتمام انشای مورد نظر پای تابلو آمده و انشای خود را قرائت نمایند. از سایر افراد دیگر هم خواسته می‌شد تا نظرات خود را نسبت به انشای خوانده شده ابراز نمایند. پس از اعمال مداخله و اجرای متغیر مستقل در نهایت پس از آزمون جامع از متغیرهای مورد مطالعه در دو بخش نگرش به درس انشاء و همچنین میزان خلاقیت نوشتاری فراگیران به عمل آمد. بعد از اجرای پس آزمون داده‌ها به منظور تجزیه و تحلیل آماده شدند. با توجه به ماهیت داده‌ها و نیز اهداف و فرضیات پژوهش، برای تجزیه و تحلیل از شاخص‌های آمار توصیفی شامل میانگین، انحراف معیار و در بخش آمار استنباطی به منظور پاسخگویی به فرضیه‌های پژوهش از روش تحلیل کوواریانس استفاده شد.

یافته‌ها

جدول ۲. میانگین و انحراف استاندارد پیش آزمون و پس آزمون نگرش به درس انشا و خلاقیت نوشتاری و مؤلفه‌های آن در دو گروه آزمایش (روش راند رابین) و کنترل (روش تدریس سنتی)

متغیرها	گروه	پیش آزمون		پس آزمون		
		M	SD	M	SD	
نگرش به درس انشا	گروه آزمایش	۱۴۳/۷۲	۱۱/۴۲	۱۵۰/۰۴	۰/۸۶	
	گروه کنترل	۱۳۹/۰۷	۱۵/۲۹	۱۴۰/۱۵	۱۰/۳۳	
خلاقیت نوشتاری	گروه آزمایش	۴۹	۷/۲۷	۶۱/۸	۷/۶۲	
	گروه کنترل	۵۱/۱۵	۵/۰۶	۵۶/۵۴	۷/۸۹	
۱- خلاقیت ادبی	گروه آزمایش	۸/۴۸	۱/۵۶	۱۰/۳۲	۱/۷۵	
	گروه کنترل	۸/۹۲	۱/۰۹	۹/۵۴	۱/۷۷	
مؤلفه‌های خلاقیت نوشتاری	۲- انضباط نگارشی	گروه آزمایش	۹/۹۶	۲/۵۴	۱۳/۸	۲/۴۸
	گروه کنترل	۱۰/۰۴	۱/۵۶	۱۳/۱	۲/۱	
۳- سازماندهی و طراحی مناسب	گروه آزمایش	۹/۱۲	۱/۳	۱۱/۵۲	۱/۴۷	
	گروه کنترل	۹/۳۸	۱/۲۳	۱۰/۳۸	۱/۴۷	
۴- سازماندهی	گروه آزمایش	۱۱/۵۲	۱/۵۶	۱۴/۶	۱/۷۸	

۱/۷۸	۱۳/۳۱	۱/۴۷	۱۱/۹۲	گروه کنترل	منطقی افکار و ارائه اندیشه
۰/۷	۵/۹۲	۱/۱۲	۴/۴۴	گروه آزمایش	۵- بهره‌گیری از
۰/۸۹	۵/۰۸	۱/۱۸	۵/۰۴	گروه کنترل	اندخته‌های علمی
۰/۸۶	۵/۶۴	۰/۹۶	۵/۴۸	گروه آزمایش	۶- فرهنگ بومی
۰/۷۶	۵/۲۳	۰/۸۸	۵/۸۵	گروه کنترل	و شخصی

جدول شماره ۲ میانگین و انحراف معیار نگرش به درس انشا و خلاقیت نوشتاری و مؤلفه‌های آن را در دو گروه آزمایش و کنترل بر اساس نمرات پیش آزمون و پس آزمون نشان می‌دهد.

فرضیه اول: آموزش به شیوه‌ی راند رابین بر رشد خلاقیت نوشتاری دانش‌آموزان تأثیر دارد.

برای تحلیل آماری داده‌های مربوط به این فرضیه از تحلیل کوواریانس (ANCOVA) استفاده شد. البته رعایت شرط همگنی شیب‌های رگرسیون لازم می‌باشد که نتایج آن در جدول شماره ۳ گزارش شده است.

جدول ۳. نتایج تحلیل کوواریانس یک راهه برای بررسی همگنی شیب‌های رگرسیون در پس آزمون خلاقیت نوشتاری

منبع	SS	Df	MS	F	Sig
پیش آزمون خلاقیت نوشتاری	۴۶۲/۸	۱	۴۶۲/۸	۸/۷۶	۰/۰۰۵
گروه × پیش آزمون	۸۲/۹۹	۱	۸۲/۹۹	۱/۵۷	۰/۲۱۶
خطا	۲۴۸۲/۹۵	۴۸	۵۲/۸۳		
کل	۱۸۱۵۴۳	۵۱			

همانطور که در جدول شماره ۳ مشاهده می‌شود تعامل بین گروه و پیش آزمون خلاقیت نوشتاری معنی‌دار نیست. به عبارت دیگر داده‌ها از فرضیه همگنی شیب‌های رگرسیون پشتیبانی می‌کند ($F=۱/۵۷$ و $sig=۰/۲۱۶$).

جدول ۴. نتایج تحلیل کوواریانس یک راهه برای بررسی تفاوت پس آزمون خلاقیت نوشتاری در دو گروه آزمایش و

منبع	SS	Df	MS	F	Sig
پیش آزمون خلاقیت نوشتاری	۳۸۴/۵۱	۱	۳۸۴/۵۱	۷/۱۹	۰/۰۱۰
گروه	۴۷۹/۵۲	۱	۴۷۹/۵۲	۸/۹۷	۰/۰۰۴
خطا	۲۵۶۵/۹۵	۴۸	۵۳/۴۶		
کل	۱۸۱۵۴۳	۵۱			

همانطور که در جدول شماره ۴ مشاهده می‌شود پس از تعدیل نمرات پیش آزمون خلاقیت نوشتاری بین اثر دو گروه دانش‌آموزان گروه آزمایش (روش راند رابین) و گروه کنترل (روش تدریس سنتی) تفاوت معنی‌دار وجود دارد ($F_{(1, 48)} = 42/515$ و $sig = 0/004$). بنابراین فرض صفر رد و فرضیه محقق پذیرفته می‌شود به این معنی که میانگین نمرات پس آزمون خلاقیت نوشتاری دانش‌آموزان به طور معنی‌داری در گروه آزمایش بیشتر از گروه کنترل است.

همچنین نتایج تحلیل داده‌ها در مؤلفه‌های خلاقیت نوشتاری (خلاقیت ادبی، انضباط نگارشی، سازماندهی و طراحی مناسب، سازماندهی منطقی افکار و ارائه اندیشه‌های سطح بالا، بهره‌گیری از اندوخته‌های علمی، استفاده از فرهنگ بومی و شخصی) نیز بین دو گروه آزمایش و گروه گواه در جدول شماره ۵ گزارش شده است:

جدول ۵. نتایج تحلیل کواریانس یک راهه برای بررسی تفاوت پس آزمون مؤلفه‌های خلاقیت نوشتاری در دو گروه

		آزمایش و کنترل				
متغیر	منبع	SS	Df	MS	F	Sig
خلاقیت ادبی	پیش آزمون	۷/۲۳	۱	۷/۲۳	۲/۴	۰/۱۲۸
	گروه	۱۰/۲۲۸	۱	۱۰/۲۲۸	۳/۴	۰/۰۷۳
	خطا	۱۴۴/۶۷	۴۸	۳/۰۱	-	-
	کل	۵۱۸۰/۰	۵۱	-	-	-
انضباط نگارشی	پیش آزمون	۴۵/۲۱	۱	۴۵/۲۱	۱۰/۷	۰/۰۰۲
	گروه	۸/۹	۱	۸/۹	۲/۱۱	۰/۱۵۳
	خطا	۲۰۲/۷۹	۴۸	۴/۲۲	-	-
	کل	۳۷۷۰/۵۰	۵۱	-	-	-
سازماندهی و طراحی مناسب	پیش آزمون	۱۰/۳۷۷	۱	۱۰/۳۷۷	۵/۱۹	۰/۰۲۷
	گروه	۱۹/۱۱	۱	۱۹/۱۱	۹/۵۵	۰/۰۰۳
	خطا	۹۶/۰۲	۴۸	۲	-	-
	کل	۶۲۲۸/۰	۵۱	-	-	-
سازماندهی منطقی افکار و ارائه اندیشه‌های سطح بالا	پیش آزمون	۱۸/۷۳	۱	۱۸/۷۳	۶/۵۷	۰/۰۱۴
	گروه	۲۶/۵۷	۱	۲۶/۵۷	۹/۳۲	۰/۰۰۴
	خطا	۱۳۶/۸۱	۴۸	۲/۸۵	-	-
	کل	۱۰۰۸۹	۵۱	-	-	-
بهره‌گیری از اندوخته‌های علمی	پیش آزمون	۰/۳۵۴	۱	۰/۳۵۴	۰/۵۴۳	۰/۴۶۵
	گروه	۹/۳۷	۱	۹/۳۷	۱۴/۳۶	۰/۰۰۰
	خطا	۳۱/۳۳	۴۸	۰/۶۵۳	-	-
	کل	۱۵۷۸	۵۱	-	-	-
استفاده از فرهنگ	پیش آزمون	۱/۲۶	۱	۱/۲۶	۱/۹۴۴	۰/۱۷۰

بومی و شخصی	گروه	۲/۷۴	۱	۲/۷۴	۴/۲۲۴	۰/۰۴۵
	خطا	۳۱/۱۱	۴۸	۰/۶۴۸	-	-
	کل	۱۵۳۹	۵۱	-	-	-

همانطور که در جدول شماره ۵ مشاهده می شود پس از تعدیل نمرات پیش آزمون هر یک از مؤلفه های خلاقیت نوشتاری، در مؤلفه های سازماندهی و طراحی مناسب ($\text{sig}=0/003$ و $\text{sig}=9/55$) و ($F(1$ و $45)$)، سازماندهی منطقی افکار و ارائه اندیشه های سطح بالا ($\text{sig}=0/004$ و $\text{sig}=9/32$ و 48) و ($F(1$)، بهره گیری از اندوخته های علمی ($\text{sig}=0/000$ و $\text{sig}=14/36$ و 48) و استفاده از فرهنگ بومی و شخصی ($\text{sig}=0/045$ و $\text{sig}=4/224$ و 48) بین اثر دو گروه دانش آموزان گروه آزمایش (الگوی یادگیری EV) و گروه کنترل (روش سنتی) تفاوت معنی دار وجود دارد. بدین معنا که روش راند رابین در مقایسه با روش سنتی بر سطوح سازماندهی و طراحی مناسب، سازماندهی منطقی افکار و ارائه اندیشه های سطح بالا، بهره گیری از اندوخته های علمی، استفاده از فرهنگ بومی و شخصی موثر بوده است. همچنین در مؤلفه های خلاقیت ادبی ($\text{sig}=0/072$ و $3/4$) و ($F(1$ و 48) و انضباط نگارشی ($\text{sig}=0/153$ و $\text{sig}=2/11$ و 48) بین اثر دو روش تفاوت معنادار بدست نیامد.

فرضیه دوم: آموزش به شیوه ی راند رابین بر بهبود نگرش دانش آموزان نسبت به درس انشاء تأثیر دارد

برای تحلیل آماری داده های مربوط به این فرضیه از تحلیل کوواریانس (ANCOVA) استفاده شد. البته رعایت شرط همگنی شیب های رگرسیون لازم می باشد که نتایج آن در جدول شماره ۶ گزارش شده است.

جدول ۶. نتایج تحلیل کوواریانس یک راهه برای بررسی همگنی شیب های رگرسیون در پس آزمون نگرش به درس انشاء

در دو گروه آزمایش و کنترل						
منبع	SS	Df	MS	F	Sig	
گروه	۱۲۲۱/۵۶	۱	۱۲۲۱/۵۶	۶/۲۳۰	۰/۰۱۶	
گروه × پیش آزمون	۰/۰۴۱	۱	۰/۰۴۱	۳/۰۴۸	۰/۹۸۸	
خطا	۹۲۵۶/۲۵	۴۸	۱۹۶/۹۴			
کل	۱۰۸۴۱۱۷	۵۱				

همانطور که در جدول شماره ۶ مشاهده می‌شود تعامل بین گروه و پیش آزمون نگرش به درس انشاء معنی‌دار نیست. به عبارت دیگر داده‌ها از فرضیه همگنی شیب‌های رگرسیون پشتیبانی می‌کند ($F=۳/۰۴۸$ و $sig=۰/۹۸۸$).

جدول ۷. نتایج تحلیل کواریانس یک راهه برای بررسی تفاوت پس آزمون نگرش به درس انشاء ۱۶ و در دو گروه آزمایش و کنترل

منبع	SS	Df	MS	F	Sig
گروه	۱۳۴۰/۰۵	۱	۱۳۴۰/۰۵	۶/۹۵	۰/۰۱۱
پیش آزمون نگرش به درس انشا	۸۰۹/۷۷	۱	۸۰۹/۷۷	۴/۲	۰/۰۴۶
خطا	۹۲۵۶/۲۹	۴۸	۱۹۲/۸۴	-	-
کل	۱۰۸۴۱۱۲	۵۱	-	-	-

همانطور که در جدول شماره ۷ مشاهده می‌شود پس از تعدیل نمرات پیش آزمون انگیزش به یادگیری درس علوم بین اثر دو گروه دانش آموزان گروه آزمایش و کنترل تفاوت معنی‌دار وجود دارد ($F(۱ و ۴۸) = ۴/۲$ و $sig=۰/۰۴۶$). بنابراین فرض صفر مبنی بر عدم تفاوت بین دو گروه رد می‌شود. به این معنی که میانگین نمرات پس آزمون نگرش به درس انشاء به طور معنی‌داری در گروه آزمایش (شیوه‌ی راند رابین) بیشتر از گروه کنترل (روش سنتی) است.

بحث و نتیجه‌گیری

پژوهش حاضر با هدف بررسی اثربخشی شیوه‌ی راند رابین بر بهبود خلاقیت نوشتاری و نگرش به درس انشاء دانش‌آموزان پایه ششم ابتدایی انجام شد. نتایج پژوهش نشان داد که آموزش به شیوه‌ی راند رابین بر رشد خلاقیت نوشتاری دانش‌آموزان مورد مطالعه تأثیر دارد بدین معنا که میزان خلاقیت نوشتاری دانش‌آموزانی که به روش راند رابین آموزش دیده‌اند بیشتر از دانش‌آموزانی بود که به روش سنتی و معمول آموزش دیده بودند. همچنین نتایج تحلیل در هر یک از مؤلفه‌های خلاقیت نوشتاری نشان داد که روش راند رابین در مقایسه با روش سنتی بر سطوح سازماندهی و طراحی مناسب، سازماندهی منطقی افکار و ارائه اندیشه‌های سطح بالا، بهره‌گیری از اندوخته‌های علمی، استفاده از فرهنگ بومی و شخصی موثر بوده است. اما در مؤلفه اهداف عملکردی بین دو گروه تفاوت معناداری بدست نیامد. یافته‌های این فرضیه به طور کلی، نتایج بررسی‌های قبلی را مورد تأیید قرار می‌دهد و با نتایج پژوهش‌های ستیاننگز (۲۰۱۳)؛ دناپراتیوی

(۲۰۱۳)؛ لیائو و چانگک (۲۰۱۱)؛ سعیدی حیدرآبادی (۱۳۹۲) و احمدی و امامقلی زاده کنجی (۱۳۹۳) همسو است.

همچنین نتایج حاصل از تحلیل داده‌ها نشان داد که آموزش به شیوه‌ی راند رابین در مقایسه با روش سنتی بر رشد بهبود نگرش دانش‌آموزان مورد مطالعه نسبت به درس انشاء تأثیر دارد. نتایج حاصل در این بخش از مطالعه، با نتایج پژوهش سعیدی حیدرآبادی (۱۳۹۲)، احمدی و امامقلی زاده کنجی (۱۳۹۳)، لیائو و چانگک (۲۰۱۱)، دناپراتیوی (۲۰۱۳)، و ستیانینگز (۲۰۱۳) همسو است.

در تبیین نتایج حاضر می‌توان گفت که آنچه امروزه در بسیاری از پژوهش‌های موجود در زمینه‌ی انشاء و نگارش و خلاقیت نوشتاری فراگیران به خوبی تبیین گردیده است، ضعف روش‌های موجود و شیوه‌های آموزشی مرسوم برای آموزش این درس مهم و همچنین عدم انگیزه دو سویه معلمان و دانش‌آموزان در این راستا است. از سوی دیگر عدم بهره‌گیری از فضاها و ظرفیت‌های کارهای گروهی و پتانسیل جمع‌افزایی روشهای مشارکتی و خلاقانه و مبتنی بر هنر و همچنین علاقه و انگیزه‌ی فراگیران در نگارش خلاق است. استفاده از روش‌های جذاب مانند الگوی مشارکتی راند رابین مبتنی بر فعالیت‌های مشترک گروهی، زمینه‌ساز فضایی آکنده از اعتماد، شادابی، مشارکت جویی و رشد خلاقیت‌های فردی و جمعی فراگیران است که در این پژوهش مورد توجه قرار گرفته است. ضمن اینکه در این الگو، به هنگام آموزش، شرایطی فراهم می‌گردد تا دانش‌آموزان تمام فعالیت‌های مرتبط با خلاقیت نوشتاری را بارها و بارها با همکلاسی‌های خود و در قالب فعالیت‌های گروهی تمرین نمایند و مشکلات خود را از معلم بپرسند و با راهنمایی‌های او به اصلاح مشکلات نوشتاری خود بپردازند. در این راستا بارکلی و همکاران (۲۰۰۵) خاطر نشان کرده‌اند که روش راند رابین در درجه نخست نوعی تکنیک تفکری است که در آن دانش‌آموزان عقایدی را تولید می‌کنند اما عقاید را مورد ارزش‌یابی، توضیح و پرسش قرار نمی‌دهند. اعضای گروه به ترتیب با کلمات، عبارات، یا جملات کوتاه به سؤال پاسخ می‌دهند. ترتیب پاسخ‌ها از یک دانش‌آموز به دانش‌آموز دیگر منظم می‌شود تا همه دانش‌آموزان فرصت صحبت کردن داشته باشند. این روش برای ایجاد بسیاری از ایده‌ها مؤثر است زیرا شرکت همه دانش‌آموزان را می‌طلبد، و همچنین توضیحاتی که جریان عقاید را قطع کرده یا متوقف می‌کند. این روش همکاری مساوی در بین اعضای گروه را تقویت می‌کند و

نظراتی که دانش‌آموزان ارائه می‌دهند می‌تواند در لیستی ثبت شود و به عنوان تکلیف مرحله بعد مورد استفاده قرار گیرد. این روش می‌تواند به فراهم نمودن زمینه‌های مشارکتی از یک سو و آزادی اندیشه‌ی دانش‌آموزان از سوی دیگر کمک کند و با توجه به اینکه در این الگو هر اندیشه‌ای از سوی معلم و دیگران پذیرفته می‌شود و به سمت اصلاح هدایت می‌شود از جمله‌ی الگوهای است که می‌تواند به رشد خلاقیت فراگیران کمک نماید. در این الگو، شرایطی فراهم است که در آن به جای آنکه دانش‌آموزان فقط از معلم خود و یا از کتاب‌هایشان فراگیرند بتوانند فعالانه در امر آموزش شرکت کنند، تفکر کنند و ایده‌های نو ارائه نمایند، ابراز ایده‌هایی که هم مربوط و هم غیرمعمول باشد و دیدن آنچه در ورای واقعیت کنونی نهفته است. در این الگو، دانش‌آموزان می‌توانند در قالب یک واحد بزرگ از فکر و اندیشه‌ی دوستان خود به راحتی بهره بگیرند، از کتب و مجلات و منابع علمی در دسترس به آسانی استفاده کنند، به مشاهده‌ی محیط پردازند و اندوخته‌های علمی خود را که برای نگارش در زمینه‌ی یک موضوع نیاز است افزایش دهند. شیوه راند رابین یک برنامه‌ی نوشتار خوب برای دانش‌آموزان را فراهم می‌سازد تا به تمرین نوشتن پردازند. لذا استفاده از روش‌های مشارکتی راند رابین در نگارش انشاء و همچنین روش‌های مبتنی بر فعالیت و انگیزه و علاقه‌ی دانش‌آموزان در ارتقاء انگیزه و خلاقیت نوشتاری دانش‌آموزان می‌تواند بسیار تأثیرگذار باشد.

با توجه به یافته‌های پژوهش، پیشنهاد می‌شود که معلمان شیوه راند رابین را در کلاس درس انشا به کار گیرند و برنامه درسی و آموزش را بر اساس این الگو طرح ریزی کنند. همچنین آموزش‌های لازم در زمینه آشنایی با این الگو و کاربردهای آن در موقعیت‌های آموزشی، در برنامه درسی معلمان تربیت معلم گنجانده شود.

منابع

- احمدی، پروین و امامقلی زاده کنجی، زهرا. (۱۳۹۳). **کاربرد روشهای فعال در آموزش انشا**. اولین همایش انشا و نویسندگی، تهران.
- دری، ولی. (۱۳۷۸). **مشکلات و راه حل‌های احتمال آموزش انشا در مدارس**. پایان نامه منتشر نشده کارشناسی ارشد، دانشگاه شیراز. گروه علوم تربیتی
- سعیدی حیدرآبادی، لیلا. (۱۳۹۲). **نقش آموزش نگارش خلاق به روش 5E در کلاس درس انشا بر پرورش خلاقیت نوشتاری دانش‌آموزان**. پایان نامه منتشر نشده کارشناسی ارشد تکنولوژی آموزشی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد کرمانشاه

کاظمی، یحیی؛ جعفری، نرگس. (۱۳۸۷). بازدارنده‌های خلاقیت دانش‌آموزان: فعالیت‌ها و ویژگی‌های معلم.

فصلنامه اندیشه‌های نوین تربیتی دانشگاه الزهراء، دوره ۴، شماره ۱ و ۲.

نوروزی، گیسو. (۱۳۸۴). نوآوری و فعالیت‌های خلاق در برنامه زبان آموزی. **فصلنامه آموزه**، شماره ۲۷.

Akkaya, Nevin. Kirmizi, Fatma. Susar. (2010). Relationship between attitudes to reading and time allotted to writing in primary education. **Social and behavioral sciences**, 2, pp 4742-4746. Available online at www.sciencedirect.com

Barkley E.F, Cross K.P and Major C.H. (2005). **Collaborative Learning Techniques**. USA: Jossey-Bass.

Detapatriwi, R. (2013). The impact of team pair solo technique and Round Robin technique on students' ability in writing descriptive text. **Journal of English language teaching**, ELT FOROUM 2 (2), p 1-8. Available online at <http://journal.unnes.ac>.

Graham, S. and et. al. (2012). **Teaching Elementary School Students to Be Effective Writers**. NCEE, U.S. Department of education. Available online at <http://www.helios.org/pdf>

Hami, W.(2011). **Improving students' ability in writing descriptive text through wholesome scattering game**. Institute for Islamic studies Semarang. Unpublished manuscript. Available online at <http://library.walisongo.ac.id/digilib/files/disk1/104/jtptiain-gdl-widodohami-5200-1-widodoh-i.pdf>

Liao, Ch-Y. & Chung, Sh-Ch. (2011). **The effectiveness of cooperative learning on writing creativity of elementary student**. Available online at <http://www.ncyu.edu.tw/files/pdf>

Orson, S. C. (1999). **Creative Writing**. Available online at <https://twp.duke.edu/uploads/assets/creative%20writing.pdf>

Sadiyah, H. (2011). Improving students' ability in writing descriptive texts through a picture series aided learning strategy. **The English Teacher** Vol. XL: 164-182. Available online at http://www.melta.org.my/ET/2011/164_182_Halimatus.pdf

Setyaningsih, Eka. (2013). **The Effectiveness of Round Robin Technique in Teaching Writing Descriptive Text: a case study of the seventh grade students at SMP N 2 Grobogan in academic year 2012/ 2013**. Final Project, English Department of English Education, Faculty of Languages and Arts Education, IKIP PGRI Semarang. <http://library.ikipgrismg.ac.id/docfiles/fulltext/f8174eeffd407611.pdf>